

Abstrakt
wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Prezesa Rady Ministrów
w związku z zastrzeżeniami dotyczącymi
ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach
dopuszczalności przerywania ciąży
oraz
способu wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w Strasburgu sprawie *A. Tysiąc przeciwko Polsce*
(RPO-578571-I/08)

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje, że nadal pozostaje niewykonany wyrok w sprawie *A. Tysiąc przeciwko Polsce*, w którym Trybunał zwrócił uwagę na szczególne znaczenie gwarancji proceduralnych i obecny brak w polskim prawie skutecznego mechanizmu umożliwiającego ustalenie, czy w danej sprawie spełnione zostały warunki do dokonania zgodnej z prawem aborcji. Rzecznik oczekuje na informacje o działaniach rządu mających na celu usunięcie stwierdzonej luki prawnej.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się ponadto o podjęcie działań legislacyjnych mających na celu doprecyzowanie niektórych, budzących wątpliwości przepisów ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. *o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* (ustawy).

Rzecznik przedstawia zastrzeżenia dotyczące sposobu sformułowania jednej z przesłanek określających wyjątki od generalnej zasady zakazu przerywania ciąży, tj. „zagrożenie dla (...) zdrowia kobiety ciężarnej” (art. 4a ust. 1 pkt. 1 ustawy). W ocenie Rzecznika przepis ten jest niedostatecznie określony, a sama przesłanka wydaje się arbitralna. Arbitralność wynika przede wszystkim z tego, że ustawodawca dowolnie zrównał wartość, jaką jest życie płodu, z szeroko rozumianym zdrowiem kobiety ciężarnej. Ustawodawca nie wyważył stopnia, ani charakteru zagrożenia dla zdrowia kobiety wynikającego z donoszenia ciąży - odmiennie niż miało to miejsce we wcześniejszym stanie prawnym. Ustawodawca, dokonując w 1996 r. nowelizacji ustawy (ustawą z dnia 30 sierpnia 1996 r., Dz. U. nr 139, poz. 646) pominął bowiem istniejącą uprzednio przesłankę „poważnego zagrożenia dla zdrowia”, jako dookreślającą warunki niekaralności przerwania ciąży ze względu na zdrowie matki (uchylono art. 149a poprzednio obowiązującej

ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. - Kodeks karny). Należy ponadto podkreślić, iż wyrażone w tej samej jednostce redakcyjnej tekstu ustawy inne przesłanki (art. 4 ust. 1 pkt 2 i 3) zawierają określenia je precyzujące, takie jak „duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego uszkodzenia płodu”, „nieuleczalnej choroby”, „uzasadnione podejrzenie”. Jest to istotny argument interpretacyjny, w szczególności ze względu na prawnokarny charakter tego przepisu.

Wskazaną arbitralność kwestionowanego przepisu dodatkowo wzmacnia brak ograniczenia czasowego dopuszczalności aborcji oraz brak określenia trybu postępowania zmierzającego do stwierdzenia zajścia tej przesłanki *iyide* wyrok w sprawie *A. Tysiąc przeciwko Polsce*).

Rzecznik Praw Obywatelskich uważa, że obowiązującej obecnie regulacji można zasadnie postawić zarzut niezgodności z niektórymi normami Konstytucji.

W związku z wagą problemu - koniecznością zapewnienia odpowiedniej ochrony podstawowych dóbr każdego człowieka (życia i zdrowia) - oraz brakiem satysfakcjonujących odpowiedzi ze strony Ministra Zdrowia i Ministra Sprawiedliwości na wystąpienie Rzecznika w tej sprawie z dnia 25 stycznia 2008 r., uzasadnione jest przedstawienie stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich Prezesowi Rady Ministrów.

Mobliki,
02.09.08